

Nākamās paaudzes elektronisko sakaru tīklu attīstība Latvijā

Publicēts: 19.05.2020.

Atjaunināts: 05.01.2021.

5G ieviešana

Lai sekmētu jauno elektronisko sakaru 5G tehnoloģiju savlaicīgu ieviešanu ES 2016. gada 14. septembrī EK publicēja paziņojumu "[5G Eiropai. Rīcības plāns](#)". Rīcības plānā paredzēts līdz 2025. gadam nodrošināt nepārtrauktu 5G pārklājumu visu lielāko pilsētu teritorijās un gar visiem galvenajiem sauszemes transporta ceļiem. Saskaņā ar EK norādēm, visām ES dalībvalstīm tika ieteikts izstrādāt 5G ieviešanas ceļvežus, kā daļu no koordinētām darbībām, lai veicinātu 5G attīstību visās ES dalībvalstīs.

5G infrastruktūras izvēšana ir viens no pamatelementiem ES savienojamības nodrošināšanai un konkurētspējas uzlabošanai, no kā labumu gūtu kā patērētāji, tā arī uzņēmēji visdažādākajās nozarēs. Tiek lēsts, ka ieguvumi no 5G ieviešanas četrās izpētītajās rūpniecības nozarēs (automobiļu rūpniecība, veselības aprūpe, transports un komunālie pakalpojumi) var sasniegt 113,1 miljardu eiro gadā. Latvija jau šobrīd strādā pie savlaicīgas radiofrekvenču spektra resursu pieejamības nodrošināšanas, kā arī notiek pārrunas ar transporta nozari, lai pielāgotu publisko infrastruktūru ātrākai un lētākai elektronisko sakaru tīklu izvēšanai. 2018. gada 26. septembrī tika pieņemtas EK Sakaru komitejas sagatavotās vadlīnijas. Satiksmes ministrijas 2017. gada 16. novembrī izveidotā 5G mobilo tīklu ieviešanas darba grupa ir noslēgusi darbu, kuras mērķis bija sagatavot priekšlikumus piektās paaudzes (5G) mobilo tīklu ieviešanai. Pamatojoties uz sagatavotajiem priekšlikumiem, tika izstrādāts informatīvais ziņojums "Ceļvedis piektās paaudzes (5G) publisko mobilo elektronisko sakaru tīklu ieviešanai Latvijā", kas ir apstiprināts Ministru kabineta 2020. gada 18. februāra sēdē.

2018. gada septembrī Baltijas valstu transporta ministri parakstīja saprašanās memorandu par savienotās un automatizētās braukšanas un 5G tehnoloģiju attīstību *Via Baltica* koridorā. Šī memoranda mērķis ir veicināt savienotu automatizētu braukšanu un ar mērķi atbalstīt ilgtspējīgu mobilitāti, uzlabot satiksmes drošību un veicināt inovācijas. Papildus tas ir saskaņā ar vienu no trim EK izvirzītajiem stratēģiskiem mērķiem attiecībā uz elektronisko sakaru tīklu izvēšanu līdz 2025. gadam, tas ir, nodrošināt visām lielām pilsētām (Latvijā – Rīga, Jelgava, Liepāja, Daugavpils) ar tām piegulošām pārvietošanās zonām un visām sauszemes transporta maģistrālēm nepārtrauktu 5G pārklājumu.

Baltijas valstis paredz 5G tīklu pakāpenisku ieviešanu *Via Baltica* maģistrālē, lai uzlabotu savienoto transportlīdzekļu savstarpējo izmantošanu, kā arī, lai savienotu Baltijas valstis ar citiem būtiskiem Eiropas transporta koridoriem. Svarīgs apņemšanās elements ir nodrošināt tieši pārrobežu sadarbību, lai izveidotās sistēmas darbotos bez ierobežojumiem gan pierobežu rajonos, gan visā transporta koridorā. Transporta līdzekļi pamatā izmantos 5G tīklus savstarpējai datu pārraidei un saziņai ar apkārtējo infrastruktūru, kā arī datu vākšanai no dažāda veida infrastruktūras sensoriem turpmākai apstrādei.

Latvijas sagatavotajā ceļvedī ir apkopota informācija, kas saistīta ar 5G mobilo sakaru tīklu ieviešanu, tajā skaitā laika grafiks radiofrekvenču spektra pieejamības nodrošināšanai un infrastruktūras izvēšanas aspekti, kas saistīti ar 5G tīkla izveidi pilsētās un gar sauszemes transporta ceļiem. Proti, ir nepieciešams apzināt esošo optiskās šķiedras kabeļu tīklu izvietojumu gar starptautiskā autoceļa "*Via Baltica*" (E67) Latvijas posmu, vienlaikus apzinot arī elektroenerģijas pieejamību, lai kopīgi ar Lietuvas un Igaunijas ekspertiem panāktu kopskatu 5G nodrošināšanas problemātikai "*Via Baltica*" posmā visās trijās Baltijas valstīs.

2012. gada 7. decembrī Ministru kabinetā ir apstiprināta „Nākamās paaudzes platjoslas elektronisko sakaru tīklu attīstības koncepcija 2013. - 2020. gadam”, kurā ietverti rīcības virzieni, lai sasniegtu stratēģijā „Eiropa 2020” noteikto mērķi: līdz 2020. gadam nodrošināt, ka visiem Eiropas Savienības (turpmāk – ES) iedzīvotājiem ir iespēja abonēt interneta piekļuves pakalpojumus ar datu pārraides ātrumu ne mazāku par 30 Mbit/s un 50 % vai vairāk ES mājsaimniecību abonētu interneta pieslēgumus ar ātrumu ne mazāku par 100 Mbit/s.

Lai nodrošinātu platjoslas elektronisko sakaru pakalpojumu vienlīdzīgu pieejamību visā valsts teritorijā, 2012. gadā ir uzsākta un šobrīd tiek īstenota ar Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) 2011. gada 9. novembra lēmumu Nr. C(2011)7699) apstiprinātā [valsts atbalsta programma “Nr. SA.33324 \(2011/N\) – Nākamās paaudzes tīkli lauku teritorijās”](#). Tās īstenotāja ir valsts akciju sabiedrība “Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”.

Valsts atbalsta programma tiek īstenota divās kārtās un tās ietvaros tiek izbūvēta elektronisko sakaru optiskā tīkla “vidējā jūdze” un izveidoti optiskā tīkla piekļuves punkti teritorijās, kurās nevienam elektronisko sakaru komersantam nav tādas infrastruktūras, lai sniegtu interneta piekļuves pakalpojumus ar datu pārraides ātrumu vismaz 30 Mbit/s, un elektronisko sakaru komersants tuvāko triju gadu laikā neplāno tādu infrastruktūru izbūvēt (turpmāk – “baltās” teritorijas). Optiskā tīkla piekļuves punktos nodrošināta iespēja vismaz pieciem elektronisko sakaru komersantiem ar vienādiem, nediskriminējošiem nosacījumiem veidot „pēdējās” jūdzes pieslēgumus, lai sniegtu interneta piekļuves pakalpojumus galalietotājiem.

2015. gada 31. augustā ir pabeigta valsts atbalsta programmas 1. kārtā, kuras īstenošanas rezultātā ir izbūvēti 1813 km elektronisko sakaru “vidējās jūdzes” optisko kabeļu trases un izveidoti 177 optiskā tīkla piekļuves punkti.

Valsts atbalsta programmas 2. kārtā - projekts "Elektroniskās sakaru infrastruktūras pieejamības uzlabošana lauku teritorijās" Nr. 2.1.1.0/16/I/001 - ir uzsākts 2016. gadā un to paredzēts īstenot līdz 2020. gada 31. decembrim. 2016. gada 6. jūlijā ir noslēgts līgums Nr. 2.1.1.0/16/I/001 starp Centrālo finanšu līgumu aģentūru un valsts akciju sabiedrību “Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” par projekta īstenošanu.

Valsts atbalsta programmas [2. kārtas ietvaros plānots izbūvēt aptuveni 2200 km “vidējās jūdzes” optisko kabeļu tīkla un izveidot vismaz 220 piekļuves punktus](#), kuros vismaz pieciem elektronisko sakaru komersantiem būs iespēja veidot “pēdējās” jūdzes pieslēgumus platjoslas piekļuves pakalpojumu sniegšanai galalietotājiem.

Šobrīd norit optiskās infrastruktūras būvniecības darbi. Plašāka informācija par valsts atbalsta programmu pieejama [projekta īstenotāja valsts akciju sabiedrības “Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” mājas lapā](#).

[Videomateriāli par Valsts atbalsta programmas platjoslas projektu.](#)